



PEST, II. félv.

49. szám.

December 3. 1868.

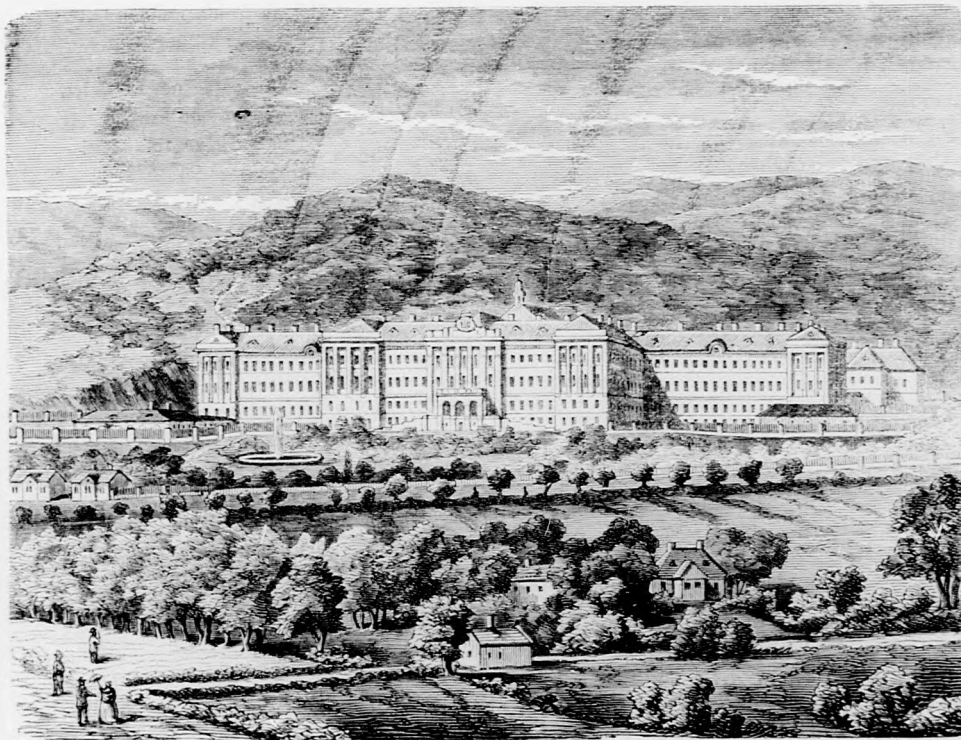
Megjelenik e lap minden héten egyszer, esztőtökön. Előfizetési ár: helyben félévvel forint 31. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri. Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat kr., egész évre 2 forint 62 kr., vidékre fél-félvételért: 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, a Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intéztetni, évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítanak.

A budai lipótmezei tébolyda.

Fájdalom, világszerte szaporodik azon szerencsétlenek száma, kik elméjökben megzavarodva, emberiség tekintetéből szükségessé teszik oly intézetek föllállítását, hol kellő gondoskodás és orvosi felügyelet alá adatva gyógyíttatnak, és ha lehet, családjaiknak viszaadottnak, vagy ha ez nem lehetséges, legalább őrizet alatt tartatnak, s ez esetre is a tébolydák nagy jótétemény azon családokra nézve, a melyek különben elmezavarodott tagjait kénytelenek volnának maguk s egész városok és községek nem csekély háborítására otthon tartani.

Egyik legnagyobb magyar országos intézet a Budán a kies fekvésű ugynevezett Lipótmezőn föllított tébolyda, mely még 1861-ben kezdett építtetni s ma már nem csak teljesen kész, hanem mint a lapokban naponkint olvasható, folyton beszállítatnak a szerencsétlen elmebetegek.

Az egész épület hossza 120 ölnyi, melyből a jobb és baloldali szárnyépületeknél husz ölnyivel előbbre nyuló, tömör négyszögű oszlopokkal díszített közép-részre 46 öl esik. A középület legfelsőbb részét nemzeti címér és korona díszíti. — Az épületnek 9 tágas udvara van, s kelet-ről nyugatra terjedő öszszes szélessége 70 öl, a szárnyépületeké 50.



A különféle elmebetegek számára külön osztályok vannak föllítva, még pedig mindegyikből kettő: egy a nők, egy a férfiak számára. — Legborzasztóbb az az osztály, hol a dühöngő elmebetegek tartatnak. — Ebben egy-egy személyre való börtönforma szobácskák vannak, melyeknek roppant tölgyfa ajtók nyílnak az egyik folyosóra, a másik folyosóra kettős vasrácsosattal ellátott ablakaik vannak. A javuló betegek számára az épület középosztályában egy kath. s egy prot. templom szolgál az istenítisztelet tartására.

Éji hangok.

IX.

Álmodom e, vagy tán nagyon ébren látok? ...
Ott a hegynek ormán van egy sziklahalom;
Rendületlen, mint az örökkévalóság,
Megtörök rajt minden erő és hatalom.

A halom tetején áll egy nagy cédrusfa!
Magasztos üstöke az egekig ér fel,
Lombjaival fűdi az egész világot,
Ölelkevé a lét végtelenségével.

Hatalmas gyökere négyezer éveknek
Mélységes multjába elágozva mégyen;
Tizenkilenc század óta áll s növekszik
Uralkodva időn, emberen és téren.

Mily öröm, mily édes érzet!
Ünnepet ül a természet:
Rubínokkal az ég telve;
Hymnust zeng a madár nyelve. —

A teli hold főlebb jöven,
Siri esend ül az éj ölén:
Kis esőngetyű méla hangja
Az Ur jöttét tudtul adja. —

Falun kívül, kis bokornál
Rongyos koldus vár, botorkál;
Végerejét kísértgeti,
De sehogysem szolgál neki.

Ledül tehát aléltában
A kis bokor árnyékában:
Táskebokor barátságos;
Ez lesz a szállása már most.

Ugy szeretne meghalni már!
Lélek bele csak hálni jár.
De a szív oly nyughatatlan;
Egész fészek gond van abban! — —

Halmos mezőn gyémánt ragyog?
Fényes harmatgyöngyök azok:
Az Ur utjának talapja
Gyémántokkal van kirakva.

Gyémántuton az Ur mégyen,
Szolga viszi a kezében:
Szolga, az Ur szent szolgája; —
A bokorban várnak rája. —

Csöngetyűhang hébekorba
El-eljut a kis bokorba;
Szegény koldus hallja nesztét,
S megacézolja az esztét.

Gondolkodik hosszan, mélyen;
Gondolata messze mégyen

Oh hány ezer ember pihen árnya alatt! —
Oh hányan találtak már itt menedéket;
Hányszor tört meg ezen a szívek vihara,
Melyet kelt az örök kárhozat, a vétek! —

Mégis hány gonosz kéz ássa és metéli
Gyökerét, ágait ennek a szent fának! ...
De a lehulló ág halált üt fejökre,
S kik neki sirt ásnak — önmaguknak ásnak.

Mert a ki kezdetét senkitől sem vette,
És a ki soha sem foghat érni véget,
E csudafát Annak szent keze ültette,
Lelkünk menhelyeül, nemünk üdve végett! —

X.

Azon sötét idők felé,
Mikor a bünt megszivlelé.

Jöttetekben olyan meddő;
Öntudata olyan feddő!
Lelkére száll sötét fátyol:
Undorodik önmagától.

Boldog vala! — de a vétek
Vele gyilkos frigyre lépett:
Borzasztó lön minden tette. ...
És mindenki megvetette.

Gazdag vala; neve fénylett;
De iszonyumód szegény lett:
Másoké a háza, telke;
Ördögé a gonosz lelke! ...

Körmeiből a sátánnak
Ki ragad ki, gonosz, álnok! ...
Szörnyű nagy a bűn hatalma;
De nagyobb az Ur irgalma. — —

Csöngetyűhang esendül, esendül;
Közeledik az éj esendbül;
Emberalak, talán angyal,
Együtt jár a csenge hanggal. — —

Gyémántgyöpön, bokor mellett
Ki térdepel verve mellet?
Előtte az Ur szolgája
Most adja az áldást rája. ...

Ragyog a hold, ég a csillag;
Koldus szeme könytől esillog:
Gyönyörárban elszáll lelke;
A mit úgy várt im meglelte. —

Mily öröm, mily édes érzet,
Ünnepet ül a természet:
Bokor fölött dalár nyelve
Glóriákat zöng enyelgve. ...

Nyulassy Antal.

A szegény Jób leánya.

— 1794. —

III.

Az alatt a rémkormány egész Franciaországot vér- és romokkal tölté el. Bretagne is nyögött alatta, szétszagatva a könnyörtelen, de a tartomány előtt ismeretlen tigrisektől (és ez ránk nézve kissé vigasztaló). A hegység legelvonultabb, bár viszonylagosan legbékésebb lakói igen gyakran látták a „kékek“ hadcsapatait helységekben keresztülvonulni, házaikat és gunyhóikat kiraboltnak és mindent, a mi előttök gyanusnak tetszett, azaz: mindent a mi jó, boldog, szerencsés, nemes, vagy keresztény volt. — E nevek előttök egyiránt mind iszonyu bűnök, következőleg halálra méltók valának.

Egy nap 1794-ki december hóban egy köztársasági hadosztály jöve Plouderybe is, kirabolva a templom és plebániákat, mely utóbbi bár rég elhagyatottan állott, megrészegedve azon köztársasági őrzőjégtől, mely a hazafiak legnagyobb részét mozgatta, és elégedetlen lévén, hogy a plebániái épületben még legesekélyebb öltönyt sem talált, forradalmi dalok kurjongatása között keresztülesapott a pusztán.

Le-Fall özvegye hallván a kiabálásokat, kérdé okát, és tüstént egy legméltatlanabb terv fogamzott meg agyában, a minőt csak egy fekete és boszuálló lélek képes kigondolni.

— Szaladj sebesen, mondá a pástorgyereknek, beszélj a csapat főnökével, és mondd meg neki, de csendesen, hogy Jób egy megrögzött királpárti. ... Megmutatod neki a gunyhójához vezető utat és aztán hagyd ott rögtön, a mennyire csak képes vagy a martyrpusztát, hol fiammal találkozol. Mondd meg neki, hogy jön engem a csapat magatartása felől értesíteni.

— Megyek, futok egyenesen oda, felelé Gabik.

— Mihálylyal fogsz, tudod, hazajöni, közbevága az özvegy és mindkettőnek a malmon átjöttek, hogy magatokkal egy köleszsákot is hozzatok. De mit se szólj neki Jóbról. Te engem értesz, majd aztán veszek neked uj fapapucsot és három reált (15 garast) is adok neked.

A gonosz lelkű gyerek örömrivalgások között eltávozott. Mártha jól főzte ki iszonyu tervét: a malomba küldvén fiát, eltávolítá őt ez által a pusztáról, hol Jeffie és atyja lakott, és így biztosítá árulása eredményét. — Gabik csakugyan találkozott a „kékekkel“, kik nem messze barangoltak a szegény napszámos gunyhójától. Azon ravaszszággal, mely jellemzé, csakhamar oda furakodott a parancsnokló-tiszthez, és feladta Jóbot, mint erős királpárti egyént, megmutatván egyszersmind az öregnek lakását, melynek szalmás tetője nem messze a már leveletlen nyárfák között látható volt, s nyílsebességgel eltávozott, s néhány percz alatt eltűnt előlök. A különös feladási módon elejénte bámultak a katonák, mindazáltal nem akarván kockáztatni ily becses értesítést, utnak indultak a jelezett ösvényen. Közelegvén a gunyhóhoz, láttak az előtt egy tisztességes, bár szegényesen öltözött embert, beesett, de tiszta szívjóságot azonnal eláruló szemü s a fájdalomtól elgyötört öreget, hosszú fehér szakállá a megindító méltóságnak bélyegét mutatta, mely képes minden mást,

csak nem azon időbeli hazafiakat szájalom- s irgalomra indítani. Jób maga volt, sokat szenvedett, szenvedett nagyon lelkében, különösen leányának azon növekvő szomorúsága miatt, melyet már tovább nem birt elpalástolni előtte. Mi sem árulta el nyugtalanságát a közelgő „kékek“ láttására; nem áldozat volt-e egész élete? .. Mégis a gondolat, elhagyni kedves leányát! .. A mennyei Atya nem fogja-e gondját viselni? ... És azután legyen meg az ő szent akarata! ... Mily erő, mily vigasz, mily segély rejlik e keresztény szavakban! E perczben ezek képezték az öreg Jób minden erejét.

— Polgártárs! megszólítá a köztársasági tiszt, mi tudjuk, hogy te összeesküdtél az egy és oszthatlan köztársaság ellen.

— Én! kérdé Jób, nem minden csodálkozás nélkül; nézzen reám tiszt ur, én szenvedek és csak kevés napom van még hátra az életből.

Ezen, egy kimerült aggastyán szájából jött meghatározható szavak, lefegyverezték volna a rablókat, a tigriseket: némelyek a „kékek“ közül pillanatra el is árulták határozatlanságukat; de főnökök észrevevén azt, annál gorombább és kegyetlenebb lőn.

— Előre, vén megrögzött királpárti! — kiáltá, nyisd ki fészkedet, és ha felkutattuk azt, és mitem találunk abban, velünk együtt fogod énekelni a „Ca ira“ kezdetű forradalmi dalt, aztán itt hagyunk, Előre, indulj!

Ezt mondván, kényszeríté az aggot, hogy keljen fel ülőhelyéről, azalatt egy katona gondolván főnökének kedves dolgot tenni, berugta az ajtót. Bemenvén, mindent összevissza forgattak, összetördösték a napszámos szüette butorait, és már készültek elhagyni a gunyhót, a nélkül, hogy csak legesekélyebb gyanus tárgyat leltek volna, midőn egy homályos, Jób ágyával szemközt eső szegletben egy befüstölt kép, melynek összetört és befeketedett üvege alig gyanítottott valami festményre, magára voná egy katona figyelmét.

— Micsoda régi fekete kép ez? — kiálta. Felelj polgártárs.

Jób, fájdalom! e szavakra megrázkódott: ez Istenének áldott képe volt, kinek őrizetére bizta urának iratait. Talán még inkább reszketett azon gondolatra, hogy e szentséges alakot majd a nyomorultaktól lábbal tiportatni látni fogja. Hallgatott s inkább figyelt a pusztán keresztül sivitó orkán zugására, leginkább pedig attól félt, hogy leánya e szomorú körülmények között haza talál jöni, és magában csendesen imázott. Utoljára is felelete ugyis hasztalan leendett: a falon függött képkeret darabokra törtetett. A Megváltó képe egyik oldalra esett, míg a számos irat és levélboríték más felé szóródott szét a nedves talajon.

— Oh Uram! mormogott az öreg térdeire ereszkedve.

— Nincs többé semmi ur — dörgé az osztályparancsnok, és darabokra tépte a Jézusképet. Mi pedig

e papirokat illeti, folytató, a mint látom, ezek kétségkívül a külföldre menekült összeesküvők levelei, azokról majd a kerületi főnökségnek fogsz beszámolni. Kelj föl s menjünk vén kanibál, végezd be már miatyánkodat vagy rögtön agyonszurlak. Előre, indulj!

A katonák ekkor meg akarták ragadni foglyukat, hogy kövesse őket. A beteg visszanyomá őket egy oly méltóságteljes taglejtéssel, mely képes még a gonosztevőkben is tiszteletet gerjeszteni. Azonnal fölkel helyéről, és mintha bátorsága legyőzte volna fájdalmait, kiement, és biztos, sőt csaknem rohanó léptekkel haladott az ut felé. És pedig azért, mert a szerencsétlen atya mitől sem f lt jobban, mint leánya hazajöttétől. Fájdalom, rettegése nagyon is alapos volt.

Mi sors várna Jeffiere, ha ő ily szörnyek kezei között lehelné ki életét? Az ut hajlásánál könnyű zaj hallatszott, mint szokott az oly emberé lenni, ki bujdoskolva fut a bokrokon keresztül. — Jób reszketett a félelemtől.

— Istenem! — mondá esendesen, oltalmazd meg gyermekemet.

— Álljatok meg polgártársak, vezénylő a tisztt. Ki megy ott?

— Senki sem, válaszolt kérdésére. Egyedül a futó látszott megkettőztetni lépéseit, úgy, hogy az ember a gallyak-okoza zajból azt gondolhatta, hogy futásában zuzza azokat össze. Szerencsétlenségére e helyen a eserjés igen esekély kiterjedésű volt, és azonnal megláttak a pusztá másik oldalán egy parasztot, kinek a félelem szárnyakat látszott adni. De a golyók sebesebben röpülnek.

— Az egy királypárti! kiáltá a százados. Tüzet, tüzet rája, ne késedelmezzetek.

Tíz fegyver dördült el egyszerre és a szerencsétlen pór erőszakkal megállítva futásában, félholtan rogyott a földre. Mégis, midőn őt, vagy hat katona vett annyi időt magának, hogy a sebesültet megvizsgálják, még volt annyi ereje, hogy félig ülve, fölemelkedjék. Látván közeledni a „kékeket“, figyelmesen szemügyre vevé őket, és kétségkívül megismerte köztök gyilkosát, mert halljuk csak a szomorú szavakat, melyeket hozzá intézett:

— Julián! mondá fájdalmas erőlködéssel, bretagnei nyelven, melyet a többiek nem értettek, ismersz-e engem? Te tavaly a miénk sorában harcoltál Vannesnél és elhagytad zászlódat — pénzért. ... Ej! valóban meg vagy jutalmazva: megölted gyermekkori pajtásodat. ... Én kérem Istenemet, hogy megboeasson neked.

És a pór lehanyatlott a vérével megpirosított földre.

— Mi ördögöt beszélt neked az ő műveletlen nyelven? kérdék a katonák attól kít a királypárti elesett pór Juliánnak nevezett.

— Mit? kérdé zavarodottan: azt, hogy én gyáva vagyok, hogy megöltem gyermekkori barátomat, hogy ti vezettetek engem a rosra.

— Tehát így vagyunk! szólt a „kékek“ századosa, mit jelentsen ez? — Egyébiránt már jó ideje gyanakszom, hogy e polgártársnak lelkismeretfurdalásai vannak.

— Igen nagy furdalásaim, kiáltá fel Julián, és ön

az, ki engem a kárhozatba vitt. Ön egy gonosztevő, gyáva! ön parancsolt 20 embernek tüzelni, hogy meggyilkoljanak egy pórt. ... Lőjetekek rám most! minden kívánságom ez, a mit kérek tőletek.

— Haszontalan! megkapod az elégtételt, szólt a köztársasági tisztt, de mi nem tartunk érdemesnek egy puskalövésre. Majd elmégysz evvel az öreg mormogóval — a hüvesre.

A két fogoly szorosan együvé kötötetett, s a csapat Landerneau felé folytató utját a legszilajabb dalok kurjantásai között.

Iszonyú idők, gyászos kovszak, a melyben barát barátját, vagy a testvér gyakran saját testvérét árulta el, majd félelem, majd egy örvöngő, vélt hazafiság vak s könnyörtelen láza következteben!

De keressük fel már Jeffiet.

Alig némultak el a távolban e vér-szomjas emberek ordításai, midőn a fiatal leány hazaérkezék. Felkeresni volt ő ismeretlen menhelyökön azon irgalmasnéneket, kiktől nemesak vigaszt, hanem gyógyszert is nyert az öreg Jób számára. Már jó messziről hallotta a domb szomorú viszhangját, a „kékek“ balsejtelmű kiabálásaival összekeverve ismétlődni. Egy kínos és hirtelen előérzet fogta el szívét.

— Jób! atyám? kiáltá, megkettőzvé menését. ... Miért nem ül künn a napon, mely ma kissé kisütött? ..

Atyád, fájdalom! szegény leány nem fogja hallani többé kedves hangodat. Az ő szemei, a szomorú s legmetszőbb fájdalomtól becsett szemei nem fogják ágyáról többé kedves és szeretett arcát látni a gyermeknek, kít meg sem ölhetett, mielőtt örökre elhagyná a gunyhóját. — Oh szerencsétlen leány! kettőztesd meg bátorságodat, mert a szerencsétlenség tüzhelyednél ütött tanyát; megérkezésedre fölemelkedik és a legkegyetlenebb csapást méri kebledre, mely érheti egy jó gyermek szívét.

Jeffie látja a betört ajtót; szemei a gunyhó homályában tévelyegnek, keze motoz az üres ágyon; majd észreveszi a romokat, melyek a földet fedték; egy szívrepesztő kiáltást hallatott, melyet semmiféle emberi szó nem volna képes hiven visszaadni; aztán megkísérté tagozni a következő szavakat:

— Atyám, atyám! hol vagy? Jób, atyám, az én vagyok, felelj, a vágásban vagy-e? Jób, Jób! ...

De semmi más nesz, mint a szél sivitása, mintha ő is siratná az e napi szerencsétlenséget. Jeffie magán kívül fut, felkutatja az egész pusztát, minden bokrot, folytonosan sírván, jajgatván és kiáltván. Végre haza jő teljesen kimerülve a fáradság és aggodalomtól — s a mi esoda ily gyöngye teremtményben! ily borzasztó csapás után is megtartá épen emlékezőtehetségét; mert körülnézvén maga körül s zavart tekintetét az Üdvöztőnek darabokra összezaggatott képére vetvén, rögtön gyanítá a szomorú valót.

— A „kékek“, a kékek“ voltak itt, ők hurezolák el atyámat.

És rögtön, daczára az esteli hideg szélnek, mely most támadt fel, utnak indula. Csak homályosan emlékezett vissza, homét jött a zaj, melyet hitt hallani, t. i. a Landerneau felé vezető ut tájáról; — arra irányozta tehát rohanó lépteit, a nélkül, hogy gondolna valamit

a veszélyre, mely őt lépten-nyomon fenyegette. De mit használ neki, ha megtalálja atyját? Ő úgy sem kíván egyebet, mint meghalni lábai előtt. — Hirtelen ujjabb lárma üt meg füleit. — Perezre megáll s hallgatódzik, nincs kétség, gondolja magában, hogy valaki üldözi; talán meg akarja őt állítani, nehogy Jóbot utolérje. És rettegése e gondolatra átlépett minden határt, fut, szökik, szalad sebes, majdnem eszevesztett futás-al, igen, eszevesztett futással; mert ha kissé figyel, ráismerhetett volna egy barátságos hangra, mely őt imígyen szólítja meg:

— Jeffie! ne fuss, az én vagyok ... én Mihály ... várj az Isten szerelméért ... állj meg, kérlek ... te futsz — saját vesztedre. ...

De mi sem lassíthatá meg a gyermeki kegyelet meggondolatlan futását. Jeffie nem látott, nem hallott semmit. Mint a vadászbiztos nyomon, úgy repül ő is, és gondolja már látni a köztársasági katonák fegyvereit az éj homályában csillogni. Nincs kétség, hogy ez egyszer a hegyesség viszhangja hozá vissza a köztársasági dalok egyes hangjait. Még egy végső szökés és a leány atyja karjai között pihen. ... Fájdalom! egy áldozattal több fogja az elítéltek sorait növelni. — De Jézus azt nem engedte meg. Jób leánya csakhamar érzi, hogy ereje cserbe hagyja bátorságát. Szemei megteltek könnyekkel és elhomályosultak; inog, reszket és — lerogy alig pár lépésre a „kékektől“ a fagyos utra, legkisebb jelét sem adván az életnek. Legyen áldva az Isten! egy jó barát van mellette. Ez a legnagyobb óvatossággal haladt előre, a mint a katonákat megpillantotta az út kanyarulatánál. — Oh ha meglátják Jeffiet, el lett volna veszve! Szerencsére azonban tovább mentek. A nap vérszínű tányérja már alámerült a hegyességbe és világa nem fogja már elárulni a szerencsétleneket.

— Jeffie térj magadhoz, mondá egész halkal a csaknem kétségbeesett pórlegény ... nem ismersz remán? ... azért jövök, hogy védelmezzelek.

De az elalélt pásztorleány nem látszott ráismerni barátja szavára, kinek kétségbeesése fokozatosan emelkedett.

— Jaj nekem! későn érkeztem meg megmentésére! Oh anyám te vontál volna el e szándéktól? Mily gyanu! ... Anyám, tudja ő, hogy nem szereti őt. Miért

nem tudott Gabik kérdéseimre felelni? Oh Uram, mily kísértés! És a szegény Jóbbal mi fog történni? Jób öreg barátom én vagy visszahozlak gunyhódba, vagy együtt veszünk el.

— Ah Jób! ez előtted drága névre kérlek Jeffie, nyisd ki újra szemeidet. Végre némi pihenés után megismerte Mihályt, ki isszonyu fájdalmai között mellette állt; de annak emlékezetére, ami történt és azon kétségbeesítő gondolatra, hogy atyja fogoly, kevésbé mult, hogy a félelem és bú újra földhöz nem sujtotta. Az ifju legény jelenléte megőrizte őt attól.

— Mihály, kérdé, tehát való, hogy Jób fogoly? Vajjon lehetséges-e, hogy találkozzék ember a világon, ki oly jó öreget tudjon bevádolni? Istenem! meg akarsz engem fosztani atyámtól? Alig volt néhány napja az életből és én lecsukhattam volna szemeit. ... Szegény atyám, ő meghal magában, távol leányától, minden vigasztalás nélkül. ... Istenem te akartad így, nem szabad zúgolódnom.

Elhallgatott s esőndesen sirt. Mihály szíve ezek láttára megtört s egy szót sem birt száján kiereszokolni. Majd felállván a leány, így kezdé beszédjét:

— Mihály egyetlen barátom, kiálta egész lelkesedéssel, úgy gondolom, hogy téged bizonyos alkalommal megbántottalak érzéketlenségem által. Feledd el, a mit ekkor mondtam neked, valamint én is e szerencsétlenségemben mindent el akarok felejteni. ... Atyám megmentése, ha csak legkisebb reményt táplálhatunk is, parancsolja azt nekem. Igen Mihály a teljes Szentháromság nevére mondom, nőd leszek, ha atyámat visszaadod nekem.

Nem sokára az éj hűvös árnya alatt visszajöttek mindketten a napszámos gunyhójába: Jeffie, úgy látszik, újra átengedte magát fájdalom kitérésének, Mihály pedig a küszöbnél ülve, imígyen bátorítá:

— Bátorság Jeffie a Jób nevében, kit én megszabadítandok, az Isten nevében, ki minket meghallgat. — Lesz bátorságom, felelé az ifju leány: és te Mihály hová mégysz?

Landerneuba, vagy talán Brestbe, a hol végre talán csak megtalálom Jóbot! Megyek, imádkozzál érettem; Isten veled!

(Folytatása következik.)

(Franciaából.) Nemes J.

Visszapillantás, egy agg magyar huszár-hadnagy lefolyt életpályájára.

Állj meg ember! Tekints vissza e mulékony életed lefolyt pályájára azon keskeny hídról, mely e földi vándorlásodat összeköti a szellemi világ végtelenségével: — igen, mert e hidat a Teremtő nem azért alkotta, hogy a ki rajta átmegy, alatta szakadjon le, s a hullámok martalékává váljék — nem! mert a túlparton, hová elolthatlan vágyaink ösztöne szünet nélkül hajtott, kielégítik őt ... beállván az örökké tartandó élet világa. Hígyed ezt; mert végtelenséget csak az sejtethet, ki végtelenségre van teremtve.

Életem 82. évi és egy hónapos korát épen betöltém, már mely idő sok, és kevés is a tapasztalásra. — Csak az, ki észelve s tapasztalataiból tanulva tölti el életét, csak egyedül az élt itt hasznosan.

Pusztában születtem, boldogult felejthetlen édes anyám családi birtokán, ki a mellett hogy mint egyetlen gyermekét anyai szívének hő érzelmével gyengéden szeretett; igen okos elölátással gyermekies csintalanságimat éber figyelemmel kíséerte, s azok ledér pajzánságra tulesapongását igen érezhetőleg fenyegette, jóra oktatással kedélyemet az erény ösvényére irányozta. Később jámbor s erkölcsös atyámról öreg atyámhoz vittem, kitől szintén üdvös keresztényi élet útján vezéreltettem; míg onnan hat éves koromban városba adtak tanulásra, egy a gyermekek tanításában aggságáig izzadó szelid szívű mesterhez, ki ismét a lények mindenható eredetének buzgó imáadásában gyakorolta még szeplőtelen hajlékony szívemet.

A mikép értelmes kertész dajkálta gyöngye esemete idővel

izmos, erős, nagy fává növekedik : ugy az ártatlan gyermeteg szívben megfogamzott oktatás és példák is kirihatlan gyökereket vernek s vele együtt erősödve maradnak élte fogytáig.

Utóbb tapasztalatlan létemkor kontár kezekbe jutottam, melyek még ingadozó fiatal hajlamimat elterelhették, sőt a kárhozatos példák lelki és szívbéli érzelmeimre nézve vad zordon-sággal hatottak; effélék mirigyétől azonban a mennyei Gondviselés kegyelme még is, ezer hála! megóvta akkori napjaim, annyiban, hogy iskoláimat nem ugyan kitünőleg, de nem is eredmény nélkül végezvén, 18 éves koromban szerzetbe léptem, szerencsémre oly intézetbe, melynek kiváló hivatása s kötetme az ifjúság hasznos tanítása mindenkor (értem itt a piarista atyákat.) Ezen lépésemet nem bántam meg soha; mert azonkívül, hogy hazámnak számos jó polgárokat nevelve tanítottam; abban eltöltött néhány év alatt, egész későbbi életemre kiható józan elvek és erkölcsök gyökerestek meg bensőmben. . . . Egyszerre vagy a kedély változandóságából, vagy a képzelet s más után törekvő vágyaim ösztönétől ingereltetve, vagy tán, hogy valódi rendeltetésem el nem találtam, e kitünő hasznos intézetből kiléptem, s tanulmányaimat mint világi tovább folytattam. Ámde valamint a bölesészeti osztályokban — a metaphysicát kivéve — minden egyéb tanulmányokat rajongva tanul-tam: ugy a jogtudományokkal — az egy természetjogon kívül — soha megbarátkozni nem tudtam. Hiában! én ügyésznek nem születtem.

Ez időben vala I. Napoleonnak, az osztrák császár és magyar király ellen élet-halálra kihívó fellépése, az 1809-ki háboru, melyben én is, több más fellázadott érzelmű tantársaimmal, esupán hazafiúi kötelességből, mint önkéntes szabad honfiak, részt venni ohajtván, besoroztattam magamat az időben bátor vitézség hírében fénylő b. Ott, később gr. Radeeczky huszár ezredbe, melytől az ellenség önvallomása szerint inkább rémült, mint az életpusztító ragálytól. Meg is tettük mi a magunk dolgát egész Verónáig; — de a bal sors, vagy akár mely más káros okok eredménye volt-e? vissza kellett fordulnunk az eddig legyőzött ellenség elől, és Győr alatt júniusban vívott véres esatában, a Mars dühös harezá veretésünkkel végződött. Ekkor az ellenség Győr várát bevet e, és Komárom szüz váráig száguldozott. Onnan azonban csakhamar vissza húzódt; mert savanyúnak találta a bele harapást. A véres drámának béke, és utóbb lakodalom lett a vége: Napoleon 6 hónapos háboruval nem csak hadi sarcot, tartományokat, sőt még menyasszonyt is nyert győzelme által.

Néhány év után, a régi dicsőségű Nádasdy és Erdődy neveket viselő b. Frimont huszár ezredbe téttem át, melyben az orosz-francia nagy háboru után, az europai egyesülési hadjáratokat, közben még a nápolyi király ellen viselt rövid, de részünkre fényes győzelemmel végződött háborukat is 1815 ki évben kiszolgáltam, melyekben az örök gondviselés csudakép óvta meg életemet. Réseuról mindenkor keresztény emberi kötelességemnek tartottam, ellenem életét — mennyire a körülmények engedték, megkímélni, főkép az ellenséges ország-nak — már a háboru dühöngései által is méltatlanul szenvedő lakosait. De ezen emberiséghez illő tény nem ám enmagamnak; hanem az örök szeretet Atyja kegyelmének köszönöm ismét. Miután a nagy hadmestert, a háborukodó esászárt elfogták, és a sz. Ilona szigeti szirtek ormára sik tengerek közé biztos helyre számkivetve elhelyezték volna, ezeredünk is a díjoni nagy-szerű díszláborból ki Olaszthonba visszautasított. Már most a katona pályán vándorlónak, ugy tetszett, más kereset után kelle-áttnia, azon hiedelemben, hogy már lejárt ideje végkép a ka-

tona életnek. — Emberi tudatlanság hibája! nem vévén fonto-lóra a történelmek tanulságait: hogy míg csak természetünk ki nem tisztul a nagyravágyás, hiúság, elégedetlenség és ragado-zás méteyéből, Kaintól kezdve utolsó emberig e földön, meg nem szünik a verekedés egyesek ugy, mint a háborgó fejedel-mek közt.

Meglepi a halandót a nem várt esemény épen ugy, mint a legvirulóbb egészségben lévő embert a nemis gyanított halál... Ez pedig azért, mert a jövendőt nem látja, nem tudja, még csak egy pereződ mult után sem. Én szintén ugy, mint már előttem több más tisztársaim, bucsut vettem a katona élettől, és család-i pöreim elintézése végett, majd 9 évi hadi szolgálatom után, Olaszthonból hazámba visszatértem, mint kikeletkor a vándor madarak nyári honukba, — s reménytelve hoztam szívemet; pöreim jó kimenetelét bizonyosnak tartván, de — csalódtam! Mert a fiu és női ág közt majd 70 évig folytatott örökösödési jogvita, miután már felem részére kétszer nyertes ítélet hozatott volna, az ellenfél által via gratiae (kegyelem útján) megújítat-tott, annak esalárd gonosz merénye által az utolsó ítélet szerint tiszta világos keresetünkől ellítettünk, és én két szék közt pad alá estem; sem katona, sem földes ur. Mégis e baj kétségbe nem ejtett, noha egy tapasztalattal gazdagabb lettem. N. Zs.

(Vége követk.)

Az örökös rózaaffüzerről.

Mint hogy Isten segélyével mult hó 1-jén, azaz: Mindszent napján betelt a kilencz év, s azóta a főnezimzett társulatnak tizedik évebe átléphetni szerencsénk volt, el nem mulaszthatjuk, hogy a t. olvasó közönséget két dologról ne értesítsük.

Elsőben arról, hogy az örökös rózsaffüzérnek hatodik évi folyamában irunk és Jézus Mária nevében e napig 45,742 ima-órát kiosztottunk s tudván, hogy a szegény haldoklókért imádkozók maguk is halandó emberek, az alapszabályok VII-dik pontja szerint, közös imánkat a halottak emlékezete utáni vasárnapon (8-dikán) délután 1—2 óráig Istenben elnyugodott tár-sainkért a társulatnak ez évben elhunyt tagjaiért följánlot-tuk az osli szentegyházban, erősen hívén, hogy kiki otthon, saját plebániái egyházában ugyanazt szeretettel és buzgón elvégezte.

A másik, miről emlékeznünk illik, betűszerint való ismét-lése annak, mit utóbbi felszólalásunkban fejtegettünk, hogy t. i. igen gyéren jelentkeztek új tagok, mintha a politikai for-rongás, mely az egész világot fölzudítja, épen nem engedné föl-oesudni az elméket, miszerint vennék fontolóra, hogy mindezen lázas mozgalmak után mi nehéz föladat leend lecsillapítani a hullámokat és békés medrébe visszavezetni az áradatot, mely, miként az árvizek is, csak romot, iszapot, jajt és nyomort hagy maga után. Mondjuk, hogy gyéren jelentkeznek új társtagok, kik a szegény haldoklók segélyezésére vállalkoznának. Minda-mellett néhány újabb helyiségekkel mégis szaporodott jegyző-könyvünk sorozata, ugymint: Gömör megyéből: Lóezi; Győr m. Czakóháza; Komárom m. Almás és Ujfalu; Nógrád m. Galsa, Ipoly- Nyitra, Pilis, Sós-har-tján és Tarnóc; Pest m.: Sőreg; Zala m.: Tilaj.

Áldjuk az édes Jézust, ki mindezekre rásegített beannün-ket s kérjük, hogy ébreszse föl a sziveket, miszerint a boldog kimúlásról gondoskodva, szüz anyánk Mária tisztetére és segít-ségülhívására is buzduljanak. Ugy legyen!

Jáky Ferencz, oslii lelkész.

Római levél.

Róma, nov. 21. — Ma a bold. Szűz jeruzsálemi templomban való bemutatása egyházi ünnepe napján van szerencsém Mária magyar buzgó tisztelőinek bemutatni egy ájtatos imatársulatot, melynek czime: *Szentreményű b. szűz Mária anyatársulat*, mely először sz. Briene püspöki megyében Franciaországban IX. Pius pápa halbenhagyásával 1849-ben keletkezett. Célja a közös ima a b. szűz Mária védelme alatt, miszerint a fenyegető vésznapokat országok szerint tőlünk távoztassa el; adjon a kath. egyháznak minden tévtanok feletti győzedelmét; térítse meg a bűnösöket; tartsa meg a jámborokat az igaz római hitben, — és végre nyerje meg e társulati tagoknak boldog kimulását.

E szent czélnél fogva Franciaországban ez imatársulat igen szépen elterjedt, miért is Patrizi bibornok, mint lelkiükben, IX. Pius pápa helyettese fölterjeszté 1863 elején ő szentsége elé, hogy ez imatársulatot Rómában is alapítsa meg, ki valóban ugyanazon évben jul. 13-án kiadott körlevele értelmében kihirdette: hogy a kapuczinus szerzet egyházában ez imatársulat della Santa Speranza megalakult és anyatársulatnak czimezendő, melynek kormányzó elnöke mindenkor a t. kapuczinus szerzet főnöke legyen; e társulat most 46 ezernél több tagot számlál már; — ohajtandó volna, hogy Magyarhonban is a kapuczinus szerzet tudtával megalapíttassék, nem lévén más czélja, mint közös ima kath. egyházunk szorongattatásai enyhítésére sz. Mária oltalma alatt, ki ügyefogyott helyzetünkben egyedüli szent reményünk.

Nov. 15-kén e társulat alapszabályai értelménél fogva igen fényes ünnepet ült a kapuczinusok egyházában harmadnap előkészítő ájtatos gyakorlataival, valamint nov. 19-kén a társulati tagok lelke nyugalmáért mondatott száz szentmise.

E társulat tagjai reggel közösen imádkozzák a *Salve Regina* Matert stb. hozzáadván e két verset: *Tégy méltóvá engem szent Szűz a te dicséretedre és adj erőt nekem ellenséged ellen: Legyen áldott az Ur maga szentjeiben. Amen. Este pedig: Oltalmad alá futunk stb. főnebbi két verssel. — Ha valaki ezen imádkat nem bírná, elegendő reggel egy Miatyánkat, este egy Üdvözetet mondani e főhászzal: B. sz. Mária, mi szent reményünk, könyörögj érettünk.*

IX. Pius pápa Krisztustól kapott hatalmánál fogva azoknak, kik e társulatba belépnek, ha meggyónnak és áldoznak, teljes bucsut enged: 1) a beírások napján, 2) november hó 3-ik vasárnapján, mint a társulat főünnepén; 3) valamennyi b. szűz Mária ünnepein; 4) a társulati védszentek: sz. József, ker. János, Péter Pál, Anna, Lőrincz, Ferencz, Ágnes és szent János evang. napjain; — 3) egyszer minden hóban, ha 3-szor közös társulati imán volt jelen valaki; 6) a halál végső óráján.

Sz. Péter ap. egyháza napján — nov. 18. — igen fényes gyülekezet vett részt az egyház sz. szertartásain sz. Péter meg sz. Pál egyházaiban, jelesen sok amerikai jövevény volt látható. Ez egyház napján a vatikáni sz. Péterben az isteniszolgálatok: Veronika-kendő, Longinus-lándzsa, meg Krisztus igazi keresztjével való áldásadással zártak be; — miért talán nem lesz fölösleges valamit Veronika kendőjéről írnom, valamint azt „*Emerologio di Roma*“ cz. könyvben olvasom febr. 4.

Sz. Veronika jeruzsálemi hölgy, ugyanaz, ki Krisztus kötőse szegélyét hittel illetvén, alkalmatlan vérfolyás kórtól esodálatos módon szabadult meg. Baronius egyházi történelem írója őt *Berencie* névvel nevezi, állítván: hogy Veronika név csak azért ragadt rá, mert fejkendőjén Krisztus „*Vera icon*“ igaz képe volt kinyomatva. Christian Endre, Metaphrastes után Surius,

a vatikáni könyvtár kéziratai, Ambrus zsolozsma könyve, Péter szerpap in *Catalogo* írják: Midőn a keresztalálra elítélt Jézus Pilátus házából Jeruzsálem város utcaiban keresztül a koponyák hegye felé hurcoltaték, 450 lépésnyire egy szögletház oldalán állván e hölgy, s látván a keresztjét vivő Jézus szent képét esergedező vértől egészen elborítva töviskoronája szurásai következtében, szíve megesett rajta; miért levevé fejkendőjét azt tiszteletteljesen neki nyujtá, kérvén: hogy vele vértől ázott képét törölje, szárítsa meg.

Készséggel fogadá Jézus e hölgy ajánlatát, és megtörölvén, ábrázatát visszanyujtá neki, hagyván rajta eredeti arezképét. Nagy örömmel őrizte e hölgy drága kincs gyanánt tulajdon házában e fejkendőjén a véres Jézus eredeti arezképét addig, míg nem sokára Rómából Tiberius császár követei Jeruzsálembe érkezőnek Pilátust szólítván, hogy tüstént a esudatevő Jézust velök Rómába küldje, miszerint a beteg esászárt gyógyítsa meg ugy, a hogy a Palestinából hazajött Lentulus Consul Rómában elhíresztelé.

Methodius püspök in *Hist. temp.* írja, hogy ezen követek Jeruzsálembe Jézus fölfeszítése után egynehány nappal később érkeztek volt, a kiknek Pilátus udvarában Jézus halála körülményeit a koporsóból testének állítólagos ellopattatását nem hűségesen beszélték, és e hölgy lett volna az, ki Jézus halála körülményeit nekik őszintén elbeszélvén, szavait a fejkendőjén látszó Jézus véres arezképével bizonyítá meg, magát egy uttal velök Rómába utazni késznek nyilatkozatván, mert állította: ha beteg esászártok fejkendőmön kinyomott Jézus arezképét meglátandja, bizonyos, hogy meg fog gyógyulni. Mind ez így történt; Veronika Rómába jött, Tiberius császár jobban lett, ki haladatoságból Jézust házi istenei közé fölvevé, mit hogy egész Róma eselekednék, a tanács elé törvényjavaslatként fölterjeszté. Baronius bibornok írja, hogy a római tanács Jézust istenei közé csak azért nem sorolta, mert életében ő egy igaz Isten tiszteletét hirdeté, s így ön számára hely nem maradt föl. Galesino Péter Martyrologiumában ez áll: „Febr. 4. Rómában sz. Veronika halála emlékezete, ki az Ur Jézus arezképét Jeruzsálemből e városba elhozta“, tehát e történetek szerint e hölgy Rómában élt és halt meg. Signorili meg Panziroli írók állítják, hogy sz. Veronika sz. Péter sírja közelében temettetett el oda, hol jelenleg az ő szobra áll. A sz. hagyomány tartja, hogy e hölgy halálához közledeván, sz. Kelemen akkori pápának ebbeli szent kincsét örökbe hagyta, s így Veronika kendője mindig a pápák birtokában vala, kik azt egyházi kincs gyanánt őriztették sz. Péter egyházában, hol nagyobb ünnepek alkalmával vele — arany keretbe lévén befoglalva — az ájtatos népet áldatták, valamint azt mainapiglan tapasztalhatni.

A jezsuiták nagyszürű egyházában nov. 20. 21. 22-kén harmadnap ájtatosság tartatott, Spinola Károly meg társai japáni vértanuk a boldogok tiszteletében részesülvén először rendtársaitól s Róma jámbor népétől; oly számmal összesereglett az isteni szolgálatok ideje alatt, hogy boldognak érezte magát az, ki e tágas egyházba beférhetett.

Jövő kedden nov. 24. reggel hét órakor feje fog vétetni azon szerencsétlenek közül kettőnek, kik tavaly a Serristori lak-tanyát légbe röpítették.

Időjárásunk folyvást komor, esős s hűvös, különben szent esend s nyugalom van az örök városban, midőn a pápai állam határait újból a nápolyi brigantik zsákmányolják, jelesen Veroli város közelében.

Liegenhoffer János.

M i u j s á g ?

Girk György.

Isten s az apostoli szentszék kegyelméből pécsi püspök, ő szentsége IX. Pius pápa házi praelatusa, pápai trónálló, ő es. s ap. kir. fősége val. b. t. tanácsosa, a jeles vaskoronarend elsőosztályu lovagja, római gróf, aranymisés áldozár, a hittudományok szintén jubilaris tudora. Budán, a capisztranusok zárdájában, kétheti súlyos betegeskedés után, az egyház kegyzereivel ellátva november 24-kén déli 12 órakor az Urban elhunyt.

Beszentelt földi maradványai ünnepélyes eltakarítás végett püspöki székhelyére szállíttatnak.

Isten vigasztalja meg a elárvult egyházmegyét; a nagymélt. elköltözött lelkének pedig az ő. v. f.!

— Ő felsége a királyné, a ki, mult héten érkezett Budára. Mária Valéria főhercegnővel a kir. palota bejárásánál ő felsége, a király által fogadtatott és emeltetett le a kocsiról. Ő felségeik a nagy lépesőzeten azonnal a királynő lakosztályába mentek, előbb a budai lakosság nevében az ottani főpolgármester és főkapitány által üdvözöltetvén. Mely alkalommal a királyné így válaszolt: „Igen köszönöm, szívesen jöttem Budára, és kis leányomat is elhoztam.“ Ő felségeik ekkor kegyteljes üdvözléssel visszavonultak. A királyné fekete selyem ruhát, bársony paletót és prémes kalpagot viselt szintén bársonyból. Ő felsége és a kis főhercegnő egészségi állapota semmi kívánni valót nem hagy hátra.

— Ő hercegsége, Magyarország primása a nyiregyházi középtanoda szükségzeire kétszáz forintot adományozni méltóztatott.

— Gödöllőről, a királyi család ott időzése felől, érdekes tudósítást kaptunk, mely királyné ő felsége gyöngéd szívről tesz újabb bizonyosságot. A királyné gyakran tett sétalovaglást, rendszeren két lovász kíséretében. Minden héten kétszer ellovagolt a közel levő Szadára, s ilyenkor fölkereste az új dajka Legéndi Lidi szülőit és gyermekét, ki egy szadai földműves családnál van táplálás végett. — Ő felsége belovagolt a dajka szüleinek udvarába, s mindig kérdezősködött az ott levők után, s nyájas leereszkedéssel mondta el, hogy Lidinek nincs semmi baja. Aztán a gyermeket látogatta meg. Gödöllőre visszatérve, a királyné azonnal hívatta a dajkát, s közlé vele, hogy szülei, férje és gyermeke hogy vannak. Ez azért történt, mert a dajkának nem volt megengedve a kastély elhagyása.

— Girk György pécsi püspök holt teste nov. 25-dikén boncoltatott a budai irgalmasrendiek házában. Másnap pedig d. u. 4 órakor maga Simor János ő hgsége, Magyarország primása végezte a beszentelést, melyen majdnem teljes számmal jelen volt a magyar püspöki kar, a főrendiház részéről e végtisztességen megjelentek Majláth Gy. országbíró, gr. Cziráky főkamrás, gr. Szapáry Antal főlovászm. helyettes s a derék báró Nyáry Gyula. — A gyászoló pécsi káptalant ft.

Trol Ferencz kanonok ur képviselte; a boldogultnak öcsese, ft. Girk Alajos kanonok ur előre sietett Pécsre a temetési készületek megtétele végett.

— Gyász hírek. Nov. 25-dikén ft. Kriszter Antal nagyprépost, kanonok, apát 58 éves korában megszünt elni. A boldogult férfiú szül. 1810-ben; pappá szenteltetett 33-ban, 34-től 44-ig udvari pap volt. 44-től 55-ig székesegyházi kanonok, theologiai tanár és papnöveldei igazgató; 1850-ben főesperes, 52-ben apát stb. 1863-ban npréprépost és püspökhelyettes lett.

— Nov. 18-án esti 10 órakor agyvelő-gyulladás következtében Nemzethy József Bozók m. városi pleb. s ker. esp. ur 26 évi buzdós fáradozó szolgálatai után meghalt. Áldás és béke poraikra.

— Az irgalmas apácák székesfehérvári háza szomorodott szívvel jelenti egyik szerzetes tagtársnője, Krisztusban szeretett testvére: Eötvös Venuszta sorornak a szerzetes-rendben töltött második éve, betegsége alatt ünnepélyesen letett fogadalma, és háromhavi súlyos, de példás keresztény türelemmel viselt betegeskedése, a haldoklók szentségeinek pedig ájtatos felvétele után, gyomor-bajban, élete 23 ik évében f. hó 25-én d. u. 1 órakor az Urban történt gyászos elhunytát. Az ő. v. f. n.!

— Haynald Lajos kaloesai érsek ur ő nagyméltósága a pesti oltáregyletnek 100 o. é. frtot kegyeskedett ajándékozni, melyért az egylet részéről legforróbb hála-köszönet nyilváníttatik.

— A József nádor emlékszobra leleplezési ünnepélyét ő felsége a király, tekintettel a bekövetkezett zordonabb idősokra — jövő-évi tavaszra halasztotta el.

— Templomrablás. Perbál községben f. hó 17- s 18-ki között éjjel kirabolták a templomot. Elvittek egy ezüstecoriumot s egy ezüst kelyhet s minden értékesebb tárgyat.

— A székelyföldi Oláhfalu két népiskolája számára Szaniszló Ferencz nagyváradai latin sz. püspök ő nmlsága 150 frtot urbéri papirban, Zalka János győri püspök ő méltósága négy darab aranyat, Kruesz Krizosztom a pannonhalmi főpát ő méltósága három db aranyat, az esztergami ft. kőkáptalan 200 frtot urbéri papirban, és a nagyváradai lat. sz. ft. káptalan 100 frtot o. é. adományoztak.

— Megjelent új könyvek: 1) „Ki a szabad ember?“ Irta Nagy Antal megyei főmérnök, kiadja az esztergami irodalmi egylet. Ára 8 kr. — 2) „A föld őstörténelme“, írta Corzan A. Számos képekkel. Ára 40 kr.

Társulati értesítő.

Kimutatás a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről: Kubriczky András esperes és taksonyi pleb. 20 frt 50 kr, Mihályffy László szikszói pleb. 31 frt 50 kr, Gruzling Ferencz magyarszéki pleb. 74 frt 30 kr, Bellaagh József igali pleb. 25 frt 20 kr.

Szerkesztői mondanivalók.

y-- Szathmár. A tárgy nem volt elég jól választva. — Szent-Gróth: Levélben válaszoltunk. — E. Szathmár. — K. Eger, Tejedí urnak Pannónhalma: Megkaptam.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: **Füssy Tamás.**

Nyomatott az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai társulat (ezelőtt Emich G.) nyomdájában; Pesten, Barátok tere 7. sz. — 1868.

Folytatás a mellékleten.